

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága a dr. Somlai Péter ügyvéd által képviselt felperesnek a dr. Kádár Mihály jogtanácsos által képviselt Vám- és Pénzügyőrség Észak-Alföldi Regionális Parancsnoksága alperes ellen vámügyben hozott közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálata iránt a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Bíróságon 1.K.21.232/2007. számon indított és ugyanezen bíróság 2008. január 28-án kelt 1.K.21.232/2007/8. számú jogerős ítéletével befejezett perében a felperes részéről 9. sorszám alatt benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán, az alulírott napon megtartott - nyilvános -tárgyaláson meghozta a következő

í t é l e t e t

A Legfelsőbb Bíróság a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Bíróság 1.K.21.232/2007/8. számú jogerős ítéletét, és az alperes 5051/2007. számú határozatát - az elsőfokú határozatra is kiterjedően - hatályon kívül helyezi.

Kötelezi az alperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg a felperesnek 100.000 (egyszázezer) forint elsőfokú, és 50.000 (ötvenezer) forint felülvizsgálati perköltséget.

A feljegyzett 207.300 (kettőszázhétezer-háromszáz) forint kereseti és 207.300 (kettőszázhétezer-háromszáz) forint felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

Ez ellen az ítélet ellen további felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A záhonyi vámhivatal 2005. április 8-án az orosz V.cég indítványára TIR igazolvány fedezete mellett 32 db raklap 39.800 EUR értékű pamutszövetet vámkezelt külső árutovábbítási eljárásban.

A vámkezelés feltétele az volt, hogy 2005. április 16-ig a főkötelezett a rendeltetési vámhivatalnál (Nápolyban) bemutatja az árut. A záhonyi vámhivatal 2005. június 21-én tájékoztatta a felperest arról, hogy a TIR igazolvány mentesítéséről, a TIR művelet befejezéséről nem kapott visszajelzést, ezért kérte annak igazolását, hogy a TIR művelet a rendeltetési vámhivatalnál befejeződött.

A felperes 2005. szeptember 28-án válaszolt a felhívásra, és megküldte az olasz csendőrség által felvett jegyzőkönyv másolatot, mely szerint 2005. április 12-én ismeretlen személyek a rakományt

elrabolták. A csendőrök a megindult nyomozás során 15 raklap árut megtaláltak és a fuvarozó képviselőjének visszaadták. A rendeltetési vámhivataltól visszaérkezett keresőlevél szerint a továbbított árukat és a TIR igazolványt nem állították vám elé, az áru további részének sorsa ismeretlen.

A z. vámhivatal 2005. október 19-én megkereste a rendeltetési vámhivatalt (a nápolyi vámhatóságot). Megkeresésére válasz nem érkezett, ezt követően 2006. január 23-án megkereste a felettes olasz vámszerveket, ez a megkeresés is eredménytelen volt.

Ezért az elsőfokú vámhatóság 2006. február 13-án kelt elsőfokú határozatával kötelezte a V. oroszországi illetőségű céget összesen 3.454.361 Ft vámtartozás megfizetésére. Egyúttal a TIR Egyezmény 11. Cikk /1/ bekezdés alapján tájékoztatást küldött a felperesnek a határozatról. Felhívta a figyelmét, hogy a TIR igazolvány birtokosa a megadott határidőn belül nem teljesíti a fizetési kötelezettségét, a TIR eljárás mentesítésére nem került sor, a vámhatóság a TIR Egyezmény 8. Cikk /7/ bekezdés alapján a garanciavállaló egyesület felé benyújtja a fizetési követelését.

A z. vámhivatal 2006. június 19-én kelt végzésében a köztartozás végrehajtásának felfüggesztéséről döntött. A végzés indokolása szerint ismertté vált, hogy az elkövetés helye Olaszország, ezért az eljárás lefolytatására az olasz vámhatóság a jogosult, a vámtartozás behajtásáról ő fog gondoskodni.

Az eljárás felfüggesztését követően alperes utasítására az elsőfokú vámhatóság 2007. február 15-én kelt végzésével a vámtartozás bevételezési eljárás felfüggesztését megszüntette, egyúttal a felperest kötelezte 3.454.361 Ft vámtartozás megfizetésére a TIR birtokosának árubemutatói kötelezettségének elmulasztása miatt mint egyetemleges fizetési kötelezettet.

A fellebbezés folytán eljáró alperes 2007. május 25-én kelt 5051/2007. számú határozatával az elsőfokú határozatot helybenhagyta.

Az alperes határozatában megállapította, hogy a Vámkódex 215. Cikke alapján vizsgálta a vámtartozás keletkezésének helyét. Álláspontja szerint a vámtartozás beszedésére elsődlegesen az olasz vámhatóság a köteles. Tekintettel azonban arra, hogy a megkeresett olasz vámigazgatás és szakterületi koordinátor nem intézkedett, a vámhivatalnak a Vhr. 450/b Cikk /1/ bekezdés értelmében folytatnia kellett a beszedési eljárást.

A felperes keresetében az alperes határozatának elsőfokú határozatra kiterjedő hatályon kívül helyezését, másodlagosan az elsőfokú vámhatóság új eljárásra kötelezését kérte.

A felperes kifejtette jogi álláspontját, mely szerint a perbeli esetben elsődlegesen a TIR Egyezmény rendelkezéseit kell alkalmazni. A felperes bonyolult nemzetközi levelezéssel kiderítette, hogy a vámáru Magyarország területét elhagyta, belépett Olaszország területére és itt került jogellenesen forgalomba, ezért a Közösségi Vámkódex 215. Cikke szerint az olasz vámhatóság rendelkezik hatáskörrel.

A felperes bejelentette, hogy az olasz vámhatóság eljárása során ugyanezen TIR igazolvány alapján kötelezte a fuvarozó céget egyetemesen az olasz garantorral vámteher megfizetésére. A vámfizetési kötelezettségnek a kötelezettek eleget tettek.

Az alperes kérte a kereset elutasítását és fenntartotta a határozatában kifejtett jogi álláspontot.

A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Bíróság 1.K.21.232/2007/8. számú ítéletével a felperes keresetét elutasította.

Az elsőfokú bíróság idézte a vonatkozó 2003. évi XXXIV. törvénnyel kihirdetett TIR Egyezmény vonatkozó rendelkezéseit, megállapítva, hogy ebből egyértelmű miszerint a garanciavállaló egyesület a fizetési kötelezettség alól csak mentesített TIR igazolvány megléte esetén mentesül.

A magyar vámhivatalok nem vitatták azt a felperesi hivatkozást, miszerint a vámtartozás keletkezésének az a hely, ahol az eredményező esemény történt. Ezért az eljárás felfüggesztésre is került és többszöri megkeresés történt az olasz vámhivatal felé. Tekintettel arra, hogy ezek a megkeresések nem vezettek eredményre, az olasz vámszervek nem küldtek választ a magyar vámszervnek. A rendeltetési vámhatóság által hitelesített okmány nem került a vámhivatalhoz benyújtásra, a magyar vámhivatal az olasz vámszerv hallgatásával szemben tehetetlen volt, és nem tehetett mást, mint folytatta a beszédési eljárást a Vhr. 456 Cikk /2/ bekezdésben felsorolt jogszabályok értelemszerű alkalmazásával.

A jogerős ítélet ellen a felperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, kérte az ítélet hatályon kívül helyezését, és a keresetének megfelelő döntés meghozatalát.

A felperes kiemelte, hogy az eljáró vámszervek tévesen alkalmazták a Vámkódex 215. Cikk /1/ bekezdés 3. francia bekezdését, valamint a Vhr. 450. alcikk rendelkezéseit, továbbá a 455. Cikk /3/ bekezdés rendelkezéseit, amely kizárólag a befejezett TIR műveletre, a szabályszerűen lezárt TIR eljárásra vonatkozott.

Ugyancsak tévesen került alkalmazásra 456 Cikk /2/ bekezdésének rendelkezése, a 457 Cikk és a TIR Egyezmény /4/ bekezdésére való hivatkozás pedig értelmezhetetlen a perbeli ügyre.

Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályban tartását kérte.

A felülvizsgálati kérelem alapos.

A felek a jelen perben a tényállást nem vitatták.

A perben eldöntendő kérdés az volt, hogy hol keletkezett a vámtartozás, ehhez képest mely vámszervnek volt kötelessége eljárni a vámtartozás beszedése iránt.

A felülvizsgálati eljárás fő kérdése az volt, helyesen állapította-e meg az elsőfokú bíróság ítéletében a vámtartozás keletkezésének helyét, illetve azt, hogy amennyiben az intézkedésre jogosult vámszerv az indító tagállam vámszervének megkeresésére nem, vagy késedelmesen válaszol, a vámtartozás behajtásának kötelessége vissza került-e az indító vámszervhez.

Az áruknak TIR igazolvánnyal történő nemzetközi fuvarozására vonatkozó, Genfben, 1975. november 14-én kelt Vámegegyezmény és módosításai egységes szerkezetben történő kihirdetéséről szóló 2003. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: TIR Egyezmény) 8. Cikke alapján a felperes, mint garanciavállaló egyesület kötelezettséget vállalt a perbeli fuvarok orosz V-TRANS cég által fuvarozott vámáru után az esetlegesen elkövetett szabálytalanság miatti fizetési kötelezettség teljesítéséért.

A TIR Egyezmény 8. Cikk 4.) pontja alapján a garanciavállaló egyesület attól az időponttól tartozik felelősséggel azon ország hatóságainak, ahol az indulási vámhivatal található amikor a TIR igazolványt a vámhivatal elfogadta.

A következő országokban, amelyeken a TIR eljárás szerint fuvarozott árukat átszállítják, ez a felelősség akkor kezdődik, amikor az áruk beléptetésre kerültek ezen országokba, vagy abban az esetben, ha a TIR fuvarozás a 26. Cikk /1/ és /2/ bekezdésének értelmében szünetel, akkor, amikor az a vámhivatal, ahol a TIR fuvarozást újból megkezdik, a TIR igazolványt elfogadja.

A perbeli esetben az orosz cég által fuvarozott áru TIR igazolvány fedezetével az országhatáron belépett Magyarország területére - a felperes garanciavállalásával - majd elhagyta az országot és az útvonala végén belépett egy másik tagállamba Olaszországba, amely a célország volt.

A TIR Egyezmény 10. Cikk 1. pontja szerint a TIR eljárást késedelem nélkül mentesíteni kell, a 28. Cikk alapján a TIR eljárás befejezését a vámhatóságnak késedelem nélkül igazolnia kell.

A Közöségi Vámkódex létrehozásáról szóló 2913/92/EGK Tanácsi rendelet végrehajtására vonatkozó rendelkezések megállapításáról szóló, a bizottság 1993. július 2-i 2454/93/EGK rendelet (a továbbiakban: Vhr.) 454c Cikk /2/ bekezdése szerint a TIR eljárás befejezése - a TIR Egyezmény 1. Cikkének B pontja értelmében -

akkor történik meg, amikor a 454b Cikk /1/ és /2/ bekezdésében meghatározott követelményeknek eleget tettek.

A 454b Cikk /1/ és /2/ bekezdése rendelkezik arról a helyzetről, amikor az áruk megérkeznek az engedélyben megjelölt helyre és amikor a rendeltetési vámhivatal vámhatóságait erről tájékoztatják. A rendeltetési vámhivatal ennek megfelelően teljesíti feladatait. Az engedélyezett címzett pedig köteles gondoskodni arról, hogy a TIR igazolvány haladéktalanul bemutatásra kerüljön a rendeltetési vámhivatal vámhatóságainak. A perbeli esetben ezek az eljárási cselekmények, azaz a TIR igazolvány mentesítése, így az eljárás befejezése nem történhetett meg, ugyanis a vámáru bűncselekmény következtében jogellenesen szabad forgalomba került.

Ezzel sérült a TIR Egyezmény előírása. A TIR Egyezmény 36. Cikke szerint a jelen Egyezmény bármely rendelkezésének megsértéséért az elkövető annak az országnak a jogszabályai szerint felelős, amely országban a szabályt megsértették.

A magyar vámhivatalok is elismerték, hogy az Egyezmény megsértésének helye Olaszország volt, tehát a TIR Egyezmény idézett 36. Cikke alapján az olasz vámhatóság volt az intézkedésre illetékes. Ezért is történt a 2007. júliusában a záhonyi vámhivatal részéről az eljárás felfüggesztése.

A Legfelsőbb Bíróság megállapította, hogy ezt követően azonban tévesen történt az eljárás felfüggesztésének megszüntetése, és az eljárás folytatásának elrendelése.

A tévedés abból eredt, hogy a vámhatóság, majd később az elsőfokú bíróság tévesen ítélte meg, miben áll a bekövetkezett jogsértés, illetőleg helytelenül értelmezte a jogsértés eredményeképpen fennálló vámtartozás keletkezésének helyét a Vámkódex 215. Cikk rendelkezéseit.

Elsődlegesen tehát a Legfelsőbb Bíróság ismételten azt hangsúlyozta, hogy a TIR eljárás sérelme akkor következett be, amikor a bűncselekmény következtében a vámáru jogellenesen szabad forgalomba került. Ez az esemény eldöntötte azt a tényt, hogy a következőkben már a TIR eljárás a jogszabályi előírások alapján a TIR igazolvány mentesítésével a rendeltetési vámhivatalnál történő bemutatással nem fejeződhet be.

A vámáru jogellenes szabad forgalomba kerülésével, a TIR Egyezmény megsértésével vámtartozás keletkezett. A vámtartozás keletkezésének helyét a Tanács 1992. október 12-ei Közöségi Vámkódex létrehozásáról szóló 2913/92/EGK rendelet (a továbbiakban: Vámkódex) 215. Cikke szabályozza, mely szerint:

A vámtartozás keletkezésének helye:

- az a hely, ahol az azt eredményező esemény történik,

- ha az említett helyet nem lehet meghatározni, az a hely, ahol a vámhatóság megállapította, hogy az áruk olyan helyzetben vannak, ami vámtartozás keletkezését eredményezi,
- ha az árut olyan vámeljárás alá vonták, amelyet még nem zártak le, és az említett helyet meghatározott időn belül – adott esetben a bizottsági eljárásnak megfelelően – sem az első, sem a második francia bekezdés alapján nem lehet meghatározni, az a hely ahol az árut az említett eljárás alá vonták, vagy ahol ezen eljárás keretén belül a Közösség területére behozták.

A vámhatóság és az elsőfokú bíróság értelmezése szerint tekintettel arra, hogy sem az olasz vámhivatal, sem a fuvarozó cég nem tett eleget a TIR eljárás befejeződéséről szóló igazolási kötelezettségnek, a Vámkódex 215. Cikk /3/ francia bekezdése alkalmazandó, mely szerint a vámtartozás helye az az ország, ahol az árut a Közösség területére behozták, azaz perbeli esetben Magyarország.

A Legfelsőbb Bíróság az alperes és az elsőfokú bíróság ezen álláspontjával nem értett egyet.

Az alperes, és az elsőfokú bíróság ugyanis figyelmen kívül hagyta azt a jogi szabályozást, miszerint a Vámkódex 215. Cikk /1/ bekezdésének /1/ francia bekezdése a főszabályt fogalmazta meg, mely szerint a vámtartozás keletkezésének helye az a hely, ahol az azt eredményező esemény történik. Perbeli esetben nem volt vitás, hogy ez Olaszország.

A 215. Cikk /2/ és /3/ francia bekezdésében foglaltak csak akkor alkalmazhatók, ha sem az 1. és sem a 2. francia bekezdés alapján nem lehetett meghatározni azt a helyet, ahol a vámtartozás keletkezett. A perbeli esetben ez a hely meghatározásra került – mint az előzőekben a Legfelsőbb Bíróság kifejtette –, a vámtartozás ugyanis akkor keletkezett, amikor az áru jogellenesen – Olaszországban – forgalomba került. A 215. Cikk /1/ bekezdés 1., 2., és 3. francia bekezdéséből nem lehet egyet kiemelni, a jogszabály ugyanis pontosan előírja, hogy hogyan kell ezt a jogszabályi rendelkezést sorrendben alkalmazni.

A másik elbírálandó kérdés az volt, hogy a másik megkeresett vámhivatal hallgatása milyen kötelezettséget jelent a megkereső vámhivatal számára. Az olasz vámszerv hallgatása jelent-e kötelezettséget a magyar vámhivatalnak a beszédési eljárás folytatására.

A Legfelsőbb Bíróság nem értett egyet az elsőfokú bíróság ítéleti indokolásával e kérdés megválaszolásában.

A rendelkezésre álló adatok szerint nem volt vitás, hogy a felperes, mint garantőr megfelelő kutatási munkával okiratokat csatolt a vámhivatal részére, amellyel igazolta az Olaszországban megtörtént események lefolytatását a bűncselekmény bekövetkezését,

az olasz csendőrség intézkedéseit, az ottani vámhivatalok eljárását.

A felperes ezeket az okiratokat másolatban csatolta be.

Az alperesnek az volt az álláspontja, hogy mivel a felperes nem nyújtott a rendeltetési vámhatóság által hitelesített okmányt, a Vhr. rendelet 455 Cikk /3/ bekezdése alapján másolatokat nem lehetett elfogadni.

Az elsőfokú bíróság tévedett ebben a kérdésben, a hivatkozott 455 Cikk /3/ bekezdése ugyanis a hitelesített okiratok benyújtásának szükségességét a szabályos TIR eljárás befejezésére vonatkozó igazolási eljárásra írja elő.

A perbeli esetben azonban a felperes nem a TIR eljárás befejezését, a TIR igazolvány mentesítését kívánta a magyar vámhivatalnak bejelenteni, hanem a tudomására jutott jogellenes forgalomba hozatal, illetőleg az ezzel kapcsolatos olasz vámhatósági intézkedésekről nyújtott be másolati okiratokat.

A felperes lényegében ezzel teljesítette az elvárható együttműködési kötelezettségét, és ezzel kívánta tájékoztatni a magyar vámhivatalt a rendeltetési helyen történt eseményekről. E körben nincsen olyan jogszabályi előírás, amely kötelezővé tenne a rendeltetési vámhatóság által hitelesített okmány benyújtását.

Végül tévedett az elsőfokú bíróság ítéletében az olasz vámszervek hallgatása jogkövetkezményei tekintetében.

Az elsőfokú bíróság ezt a megállapítását az Vhr. 456. Cikk /2/ bekezdésére, valamint a 457. Cikkre hivatkozással állapította meg. A 456. Cikk /2/ bekezdése szerint (az 1. bekezdés csupán határidőket határoz meg) a 450b és a 450d Cikket értelemszerűen alkalmazni kell a TIR eljáráshoz kapcsolódó beszédési eljárásra is. A 450b és 450d Cikk részletesen tartalmazzák azokat az eljárási cselekményeket és határidőket, amely szerint a megkereső hatóságok, illetőleg a megkeresett hatóságoknak el kell járnia a vámtartozás beszédése iránt, illetőleg előírják az egyes hatóságok kölcsönös segítői, tájékoztatói kötelezettségét, az árutovábbítási művelet lezárása érdekében. Ezek a hivatkozott rendelkezések azonban nem tartalmazznak olyan előírást, amely szerint amennyiben a megkeresett vámhatóság nem válaszol a megkeresésre, ebben az esetben a vámszerv hallgatása olyan következményekkel járna, hogy a vámtartozás beszédése a megkereső hatóságra visszaszállna.

Sem az alperes, sem az elsőfokú bíróság ilyen jogszabályi rendelkezésre nem is hivatkozott.

E kérdés eldöntéséhez az elsőfokú ítélet által felhívott jogszabályi rendelkezések, illetőleg az abból levont következtetések tehát tévesek voltak.

Megjegyzni ezen túl a Legfelsőbb Bíróság azt is, hogy az alperes által becsatolt európai bírósági döntés nem a TIR Egyezmény szabályai szerint lefolytatott árutovábbítási eljárásról szólt,

ezért jelen peres eljárásban nem volt alkalmazható (C-526/06. sz. ügy).

Mindezekre figyelemmel a Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítéletet a Pp. 275. § /4/ bekezdése alapján hatályon kívül helyezte, egyúttal az alperes keresettel támadott határozatát, amely a felperes fizetési kötelezettségét állapította meg, az elsőfokú határozatra is kiterjedően hatályon kívül helyezte.

A pervesztes alperest a Pp. 78. § /1/ bekezdése alapján kötelezte az elsőfokú, és felülvizsgálati perköltség fizetésére.

A tárgyi illetékfeljegyzési jog folytán le nem rótt kereseti és felülvizsgálati eljárási illeték a magyar állam terhén marad a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 14. §-a alapján.

Budapest, 2009. február 12.

**Dr. Madarász Gabriella sk. tanácselnök, Dr. Danziger Éva sk. előadó bíró,
Dr. Kárpáti Magdolna sk. bíró**